

Delavska enotnost

GLASILO GLAVNEGA ODBORA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE

Leto VI. — šte. 50.

Ljubljana, 8. decembra 1950

Izvod 4 din

DA BO ZMAGA ŠE VEČJA

Le nekaj tednov nas še loči do konca leta. Zaključek tega leta je toliko važnejši, ker z njim istočasno zaključujemo predzadnje plansko leto in prehajamo v peto, poslednje leto, ko morajo biti v celoti izvršene vse glavne naloge petletnega plana.

Vsak proizvodni kolektiv, vsak posamezni delavec se lahko že sedaj nekako pripravi za bilanco svojega enoletnega dela in še marsikaj popravi ter nadomesti, da bo končni rezultat čimboljši in pozitivnejši za njegov delovni kolektiv.

Ce bežno pogledamo na te enajst-mesečne uspehe, se po novih tovarnah in novih proizvodih, skozi dolžine novih prog v ogromnih številkah in odstotkih izpolnitve plana, lahko ocenjuje veličina enoletnega dela ljudi, ki so pod vodstvom svoje slavne Partije uspeli, da v borbi za socializem spremenijo številne mesečne roke v tedenske. In to, kakor tudi prejšnja planska leta kažejo velik in trden korak naprej — storjen s pomočjo strojev, ki so jih izdelali delavci »Rade Končarja« in »Litostroja« ter Železnika, z velikim prizadevanjem in odločnostjo monterjev »Djura Djakovića«, v upornost rudarjev Trbovlje, Bora, Banovčev, Kreke itd., korak, s katerim so naši železničarji premostili četrto in peto plansko leto.

Vsi ti dragoceni uspehi, ki označujejo našo ogromno gospodarsko aktivnost, so

izhodišna točka, kadar govorimo o naših povečanih nalogah in kadar želimo boljše uspehe za vse, kar nismo dosegli, pa bi lahko dosegli z racionalnejšim izpolnjevanjem naše proizvodnje. Zaradi tega nam lahko doseganje izkušnje in uspehi služijo v bodočem delu. Ta naloga se postavlja pred nas prav sedaj na koncu četrtega planskega leta, ko moramo z razvitimi metodami, premišljeno srednjo in s še večjim prizadevanjem nadomesti to, kar je bilo zamujenega v vsem letu ali povečati rezultate, da bi celotni uspeh bil čimvečji.

Za podjetja, ki so izpolnila letošnje planske naloge, je najvažnejše, da ne zastanejo v delu zaradi doseženih uspehov. To je, da tempo proizvodnje ne oslabi, temveč da se borba za presežanje plana vrši do poslednjega dne v letu, kar bo koristilo ne samo posameznemu podjetju v prihodnjem letu, temveč se bo odražalo tudi pri celotni izpolnitvi plana gospodarskih podjetij, pri čemer vsak odstotek presežnega plana pomeni korak naprej k izpolnitvi petletnega plana.

Na kaj je treba v teh zadnjih dnevih leta posebno paziti? V prvi vrsti na aktiviziranje in koncentracijo notranjih rezerv, v čemer mora sodelovati ne samo upravni aparat, temveč tudi ves kolektiv. Zelo važno je n. pr. uravnovesiti odnos med proizvodnimi in neproizvodnimi delavci, ker še vedno obstajajo podjetja,

kjer gre ta odnos na škodo proizvodnih delavcev. Utrditi je treba delovno disciplino s pojasnjevanjem, pa tudi z ostrimi ukrepi, ker bomo le na ta način v mejah plana delovne sile lahko izvrševali dnevne proizvodne naloge.

S povečanim in premišljenim varčevanjem pogonskega in potrošnega materiala (premoaga, električne energije, drv, maziva itd.), surovin, posebno tistih, ki jih uvažamo, polfabrikatov, embalaže, upravno-režijskih stroškov itd., kar pravzaprav ni naloga samo zadnjih dni tega leta, temveč stalna naloga delovnih kolektivov, bomo prav tako doprinesli k aktiviziranju vseh notranjih rezerv, ki jih je v vsakem podjetju še vedno dovolj. Z uporabo vseh skritih rezerv moramo proizvesti čimveč, čimceneje v korist akumulacije samih podjetij, kakor tudi za korist splošne državne akumulacije in potrošnikov.

Delavski sveti in upravni odbori, ki v imenu naših delavcev vodijo gospodarska podjetja, morajo razumeti, kako važno je, da se v teh dneh do konca leta borijo za vsak delovni dan, za vsako uro, to je za čimvečjo storilnost, za čimpo- polnejše izkoriščanje strojev in vsakega delovnega mesta.

To bodo tudi dosegli v sodelovanju delavcev, za katerih korist vodijo naše gospodarstvo.

Rudarja Jerič in Naglav bosta kandidirala v novi okrajni ljudski odbor Trbovlje

Za volitve v okrajni ljudski odbor so v Trbovljah in drugih krajih okraja temeljito pretresali kandidate. Volivci se niso zadovoljili z vsakim kandidatom, marsikaterega so zavrnili. Kandidaturo tov. Jeriča Jožeta, rudarja iz Hrastnika, pa so volivci brez pomisljanja sprejeli, ker ga vsi spoštujejo zaradi njegovega vsekoliž revolucionarnega udejstvovanja, sedanjega poštvalnega dela ter zaradi njegove poštenosti in skromnosti.

Ko je tov. Jerič nastopil leta 1924 delo v rudniku, je bil najprej član social - demokratske stranke, toda to stranko je zapustil, ker se je na lastne oči prepričal, da so bili njeni voditelji osebno nepošteni in da so se povezovali s kapitalisti ter pri tem izdajali delavske interese. Leta 1934 so n. pr. socialdemokrati s prevaro razbili gladovno stavko rudarjev, ker so rudarje zvalili iz rovov z obljubo, da bodo mezde povišane. Mezdo so v prvem me-

tem delu je kljub stalni nevarnosti vztrajal vse do leta 1944, ko se je zaradi izdaje umaknil med partizane. Tu je postal gospodarski referent. Sovražnikom je bil trn v peti in belogardisti so hodili v zasedo, da bi ga ubili. Ob neki priložnosti leta 1945 se jim je posrečilo, da so ga ujeli. Toda Miha je kljub premoči dobro in hitro uporabil svoje rudarske pesti in jim je pobegnil pred nosom. Za svoje delo med narodno-osvobodilno borbo je prejel partizansko spomenico.

Po osvoboditvi, ko se mu je vrnila družina iz nemškega kazenskega taborišča, je začel zopet delati v rudniku. Tudi sedaj svojega dela ni omejeval na rudnik. Poleg tega je sodeloval v množičnih organizacijah in v odborih ljudske oblasti. Vsa leta dela v komisijah, kjer je delo najtežje, v davčni komisiji, v komisiji za odkupe itd. V teh komisijah tov. Jerič dela po načinu, ki ga je preizkusil že v narodno-osvobodilni borbi v delu s kmeti. Vedno se posvetuje z volivci, kako bi pravično razdelili bremena na posameznike. Kakor neizprosno do kmetov, ki bi želeli goljufati oblast na škodo svojih sosedov, se vedno zavzame za tiste, katerim se je zaradi malomarnosti posameznikov zgodila krivica. Od tod izvira tudi njegov ugled med kmeti. Kmetje ga imajo radi tudi zato, ker je rudar, pa vseeno dobro pozna življenje in težkoče kmetov. Kmetom je poskušal pomagati tudi pri dvigavanju njihovega gospodarstva. Tako so na njegovo vzpodbudo napeljali letos elektriko v vas Savno peč, Krnice in Podkrnice. Med odpadki v rudniku je zbiral ostanke bakrene žice, nato je šel še v steklarstvo in kemično tovarno v Hrastniku po ostanke, kmetje so postavili drogeve in sedaj imajo v treh vaseh elektriko. Sedaj pa pripravljajo napeljavo elektrike še v dveh vaseh. Tudi rudarji ga imajo zelo radi.

Drugi kandidat za okrajni ljudski odbor Trbovlje je rudar Naglav Oskar iz Trbovlje. 35 let dela že v rudniku in dobro pozna vso zgodovino rudarskih bojev od leta 1920, ker se je vseh udeležil tudi sam. Leta 1924 se je spopadel z Orjunaši in ker so le-ti uživali podporo oblasti, je zaradi njih prišel tudi v zapor. Kasneje se je udeležil vseh rudarskih stavk, ker se mu je upiralo zapostavljanje in izkoriščanje rudarjev.

V OF je bil aktivni član od leta 1941. Proti okupatorju ni agitiral le med rudarji, temveč je šel tudi med kmete. Leta 1944 je bil izdan in se je umaknil skupaj z družino med partizane. Leta 1945 se je vrnil v obrat. Bil je že štirikrat proglašen za udarnika in je odlikovan z redom dela III. stopnje. Poleg dela v rudniku sodeluje ves čas v frontnih odborih, v sindikatu itd. Že leta 1947 je bil izvoljen v okrajni ljudski odbor, kjer je delal kot član skrbniškega sveta. Širotam priskrbuje šolanje ali mesta za učenje v gospo-

Naglav Oskar

darstvu, skrbi za njihove počitnice, za namestitve itd. Dostikrat pravi, da dela rad tako v rudniku, kot v odborih zato, ker vidi, da je politika našega vodstva pravilna, sam pa bi želel, da bi dana navodila čimprilneje izvedli na terenu.

Pri odpravljanju napak kritika dostikrat veliho pomaga

V našem družbenem življenju smo lahko že nešteto krat videli, da je konstruktivna kritika zelo koristna, zlasti v današnjih pogojih graditve socializma, ko delovno ljudstvo prevzema vedno več in več odgovornosti pri upravljanju države.

V eni izmed števil Sloveskega poročevalca so kritizirali slabo delo komisij za prevedbo delavcev na področju lesnopredelovalne industrije, pri katerih je prevedba v prvi in drugi dekadi bila dejansko v velikem zaostanku. Isto področje gospodarske dejavnosti pa se je v tretji dekadi tako popravilo, da so se kot celota uvrstili med najboljše in so do sedaj že prevedli 72% delavcev v nazive. Kako pa so posamezni LIP sprejeli kritiko, nam povedo naslednji podatki. Med prve se je uvrstil LIP Kočevje, ki je prevedbo izvršil že 100%, nato LIP Ilirska Bistrica 99%, Cerkljica 98%, Slov. Konjice 95%, Slovenj Gradec 86%, Ajdovščina 85%, Murska Sobota 82%, Brežice 76% itd. Poleg teh, ki so popravili svoje delo, pa imamo tudi take, ki svojih nalog še vedno niso izvršili. Med njimi je Bled z 51% prevedenih delavcev, Kranj s 55%, Ljubljana s 56%, Dravograd s 59%, Maribor s 63%. Ti LIP, zlasti LIP Bled, ki je veljal vedno kot eden dobrih kolektivov, naj si ogledajo v tem pogledu pri LIP Kočevju, ki je kljub težkim pogojem najboljši in je prevedbo delavcev že končal.

Tudi tovarne za predelavo lesa so se pri prevedbi dobro odrezale, saj jih je že devet zaključilo s prevedbo, štiri pa so tik pred zaključitvijo.

Poziv na tekmovanje kolektivom črne in barvne metalurgije

Centralna uprava sindikata metalurških delavcev Jugoslavije je povabila vse delovne ljudi črne in barvne metalurgije, da s pospešenim tekmovanjem izpolnijo svoje letne proizvodne plane.

Centralna uprava vabi sindikalne organizacije podjetij črne metalurgije, posebno v železarnah Sisak, Guštanj in Smederevo, da v tekmovanju posvetijo posebno pozornost zmanjšanju neopravičenih izostankov od dela, sindikalnim organizacijam na Jesenicah in Zenici pa, da preprečijo fluktuacijo delavcev, ki jim zavira enakomerno izpolnjevanje planskih nalog.

Sindikalnim organizacijam v podjetjih barvne metalurgije se v povabilu sporoča, da posvetijo več pozornosti hitrejšemu usposabljanju strokovnih delavcev in pravilnemu izkoriščanju sredstev za proizvodnjo. Isto sporočilo daje tudi podjetjem za raziskovalna vrtnanja, kjer delavci še niso navajeni teh del, pa prihaja do nepotrebnih okvar vrtilnih naprav.

Pred podjetja metalurgije postavlja Centralna uprava nalogo, da se sindikalne organizacije še bolj trdno povežejo z delavskimi sveti in upravnimi odbori ter da skupno usmerijo svoje napore, da bi izpolnitev četrtega planskega leta lahko proslavili z izpolnitvijo letnih planov.

Dva obrata jeseniške železarne sta že izpolnila LETNI PLAN

Samo bežen pogled na ogromne obrate Železarne pove, da morajo biti tu doma visokosposobni strokovnjaki, ki so zmorni obvladati vse to nagradeno tehniko. Pot, ki jo naredi jeklo od svojega rojstva v visokih pečeh, od martinških peči, valjarn in vrste drugih postrojenj do svoje visoke sposobnosti, ko odide v praktično uporabo, je dolga in zelo zahtevna. Da bi lahko vsi obrati Železarne nemoteno obratovali in izvrševali svoje planske naloge, mora skrbeti za brezhibno delovanje strojev obrat mehaničnih delavnic. Kolektiv teh delavnic se svojih odgovornih nalog zelo dobro zaveda. Zato vrši vsa dela ves čas po vojni še s posebno poštvalnostjo. Telefon št. 236 brni včasih tudi ponoči: »Zlomila se je glavna sklopka. Pošljite brž ljudi!«

»Če nam ne pošljete takoj naročenih zobatih koles, bomo jutri v nevarnosti, da ustavimo obratovanje!« Taki in še vrsta ključev na pomoč so na dnevnem redu. Kolektiv se trudi, da vedno pravočasno intervenira v vseh takih in podobnih primerih. Poleg rednih nalog vzdrževanja obratov prispeva kolektiv zelo mnogo tudi h kapitalni izgradnji domače in ostalih železarn v državi.

Poleg lani zgrajene valjarne »2400« izdelal kolektiv letno po 6 kompletnih plinskih generatorjev, 6 kompletnih žerjavov in žerjavskih mačk, 1 vlagalni

stroj za jeklarne, 3-4 avtomatične tehtnice do 100 ton zmogljivosti, vse orodje in še vrsto drugih strojev.

Z odlično disciplino brez izostankov, z zelo dobro organiziranim brigadnim sistemom, s stalno razstavo slabo izdelanih izdelkov (izmečki), na katerih je vsakokrat napisana cena škode v dinarjih, predvsem pa z globoko politično zavestjo je kolektiv uspešno dosegel plan že 14. novembra. Od osvoboditve do danes so proglasili že 300 udarnikov. Težko je izvesti iz množice poštvalnih najboljših. Ves kolektiv se trudi z mojstri in brigadirji zadovoljivo reševati vse potrebe obratov. To je porošitvo, da bodo plan do konca leta zanesljivo presegli še za 11%, kar so se obvezali na skupnem sestanku.

Drugi obrat, kamnolom-apnenica je izpolnil svoj plan 23. novembra. Ta obrat je poleg zadostne preskrbe obratov oskrboval s svojo nadplansko proizvodnjo apna tudi kmetijske zadruge, razne druge ustanove in tudi delavce, ki si gradijo lastne hiše. Tudi ta obrat se lahko ponaša z izredno dobro disciplino. Posebno pa se odlikuje z uvajanjem vedno novih načinov dela.

V kamnolomu so nekdanje število zaposlenih 85 delavcev zmanjšali na 45 in pri tem dosegajo še večjo proizvodnjo kot prej. C. F.

TOVARNA UMETNIH BRUSOV »SWATY« je izpolnila svoje obveznosti

Umetni brusni so danes najvažnejše orodje, ki omogoča precizno obdelavo kovinskih in nekovinskih predmetov. Z njimi brusijo v končni obdelavi razni material od cilindrov in gred letalekega motorja do šivanke ter preciznih leč za optične instrumente.

Za izdelavo teh brusov se uporabljajo posebne vrste surovine: sicilijev karbid ter normalni in plemeniti koruni, ki so za diamantom najturse poznane tvarine.

Delovni kolektiv tovarne umetnih brusov »Swaty« v Mariboru je dosegel že številne uspehe v pogledu izboljšanja dela. Novatorja Vilko Brunček in Franc Šerberič sta ob podpori vsega kolektiva uvedla nov tehnološki proces proizvodnje umetnih brusov na osnovi bakelitne vezi, kar pomeni znaten prispevek k njihovi osamosvojitvi, ker so bili doslej v precejšnji meri navezani na uvoz iz inozemstva.

Novator Srečko Henčič ima zasluge, da so v mehanični delavnici izdelali devet novih strojev za proizvodnjo brusov, s čimer je prilhranjeno podjetju nad 1 milijon 200.000 dinarjev.

V podjetju so tudi številni udarniki, od katerih sta najmarljivejši večkratni

udarnici Marija Štifter in Katarina Cersarko.

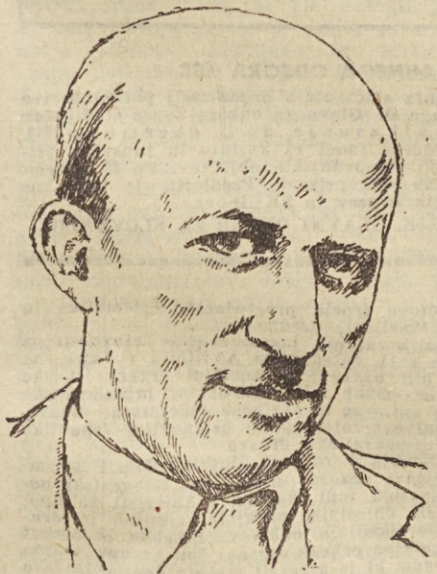
Ponosni so tudi na delovno disciplino in nizek odstotek neopravičenih izostankov, ki ne dosega niti tretjine odstotka.

Uspehi v proizvodnji so toliko bolj pomembni, ker se v tem času tovarniški objekti niso razširili in tudi nove strojne opreme niso dobili, razen tiste, ki so jo izdelali v svoji delavnici.

Poleg uspešnega dela pri izvrševanju proizvodnih nalog je delovni kolektiv delaven tudi pri sindikalnem delu. V tekmovanju med sindikalnimi podružnicami okrajnega sindikalnega sveta v Mariboru je Tovarna umetnih brusov dosegla letos prvo mesto in dobila tri pohvale za dosedanje udeležbo pri prostovoljnem delu. Za trikrat je bila pohvaljena mladinska organizacija v tovarni.

Prevzem podjetja je dal delovnemu kolektivu nove pobude za še upornejšo borbo pri izvrševanju svojih nalog.

Kljub vsem težavam, s katerimi se je moral pri izpolnjevanju plana boriti delovni kolektiv, je tovarna »Swaty« dne 23. novembra izpolnila svoj letni plan. Finančni plan pa je izpolnila 27. novembra. S. P.

Jerič Jože

secu res povišali za dinar na uro, drugi mesec pa so zopet ta dinar odtegnili. In vse to so lastniki rudnikov storili v dogovoru z voditelji socialdemokratov. Tiste čase je Jerič v jami govoril rudarjem proti izkoriščevalcem in proti izdajalcem delavske borbe; v jami pa zato, ker ga detektivni le tam niso zalezovali. Zaradi svoje revolucionarne dejavnosti je bil preganjan in zaprt, po stavki leta 1939 pa je ostal brez službe, čeprav so mu tudi nasprotniki hoteli ali nehoti moralno priznati, da je izvršen delavec. Rudar Jerič pa kljub preganjanju ni popustil ter se je vrnil nazaj na delo v rudnik, da bi se še naprej boril za pravice rudarjev.

Med okupacijo je tov. Jerič moral ostati v rudniku, da je organiziral delavce in kmete za borbo proti okupatorju. Hodil je med kmete po okoliških hribih in aktivist Miha — to je bilo Jeričevo ilegalno ime — je bil kmalu poznan daleč naokrog in prav tako daleč naokrog priljubljen. Pri

Sindikalne podružnice si morajo zagotoviti čimveč finančnih sredstev

V naših organizacijah se na sestankih sindikalnih forumov in na konferencah ter sestankih članstva običajno najmanj razpravlja in govori o finančnem poslovanju. Veliko število tovarišev ne razume, da je finančno poslovanje sestavni del organizacijskega in političnega dela naših organizacij.

Naša finančna politika je usmerjena v to, da se čimveč finančnih sredstev zagotovi osnovnim sindikalnim organizacijam — podružnicam. Po finančnem planu za prihodnje leto je predviden v zvezi sindikatov dohodek na članarino v znesku 705 milijonov 986.300 dinarjev. Od te vsote bo ostalo okrog 350 do 400 milijonov dinarjev v podružnicah. Poleg tega ostane podružnicam dohodek od vpisnin in raznih prireditev. Upravni odbor podružnic pa bodo razpolagali skupaj z upravljaj podjetij tudi z velikimi vsotami denarja iz sredstev podjetja, namenjenih za kulturno-prosvetno delo.

Finančna sredstva sindikatov so v glavnem namenjena osnovnim pozicijam:

1. agitaciji in propagandi,
2. denarni pomoči članstva in
3. organizacijsko-upravnim stroškom.

Sredstva, namenjena za agitacijo in propagando ostanejo v glavnem, za denarno pomoč pa v celoti podružnicam ter z njimi na osnovi splošnih direktiv in predpisov samostojno razpolagajo, medtem ko so stroški višjih sindikalnih organov v glavnem organizacijsko-upravna značaja.

Taka politika razdelitve denarnih sredstev se je pokazala kot najbolj pravilna. Naglasiti pa moramo, da praktično dnevno vodstvo z denarjem v velikem delu sindikalnih podružnic ne zadovoljuje. V številnih podružnicah gospodarstva s finančnimi sredstvi eden ali dva člana upravnega odbora. Niso redki primeri, da predsednik ali blagajnik sam odloča, kateremu članu in koliko se bo dalo denarne podpore, tako za odhod na letni dopust kakor druge potrebe. Dajanje denarne pomoči iz sindikalne blagajne niti ne more biti samo stvar upravnega odbora podružnice, temveč bi se ta vprašanja pravzaprav morala reševati na konferencah članstva oddelkov ali celotne podružnice. Ne le, da na ta način lahko delavci veliko pravilneje ocenijo in izberejo med seboj tiste, ki so si pri delu podjetja ali ustanove, pri delu sindikalne podružnice najbolj prizadevali in zaslužili, da dobijo denarno pomoč od sindikalne organizacije, temveč bo tako dobljena pomoč za dotičnega člana veliko večja čast.

SINDIKATI MORAJO SODELOVATI PRI PLANIRANJU DOPUSTOV 1951

Konec lanskega leta je Zvezna vlada izdala uredbu o obveznem planiranju dopustov za delavce, uslužbence in nameštence. Letos se je plan dopustov v glavnem dobro izvedel, vendar je treba ugotoviti, da je bilo v poletnih mesecih sorazmerno s prejšnjimi in poznejšimi meseci, mnogo več ljudi na dopustu. Številni upravičenci so svoj dopust delili tudi na več dni, kar je nedopustno. Letos se morajo koristiti skoraj vsi upravičeni in le redko kdo bo zanj prejel povračilo v denarju. Denarna povračila za dopuste pa je treba dajati šele konca leta.

Pri planiranju dopustov za prihodnje leto je treba upoštevati predvsem kdaj gre kdo na dopust, koliko dni ima dopusta in da dopuste ne razdelimo na posamezne dneve. Glede proizvodnih nalog, ki jih imajo podjetja je pravilno, da vsi glavni gospodarska združenja določijo odstotek odkorčenja dopustov v posameznih obdobjih. To naj služi za osnovo in potem ne bo težko določiti števila dopustnikov za posamezne mesece. V kolikor je mogoče, je treba seveda upoštevati tudi želje posameznikov. Koliko dni dopusta pripada posameznim upravičencem, posebno delavcem, predvidevati navodila Zvezne vlade, ki so bila objavljena v št. 49. v letni listi št. 49. z dne 14. julija 1950 leta.

Pri planiranju dopustov tudi misliti na to, da letovnanje počitniških domov, kakor tudi v gostinskih obratih vsakomur za dodeljenimi mestli. K planiranju je treba takoj pristopiti, saj tudi uredba predvideva, da mora planiranje dopustov za prihodnje leto biti zaključeno do konca letošnjega leta.

Dve ali tri opombe iz razstavne knjige so se mi vtisnile v spomin. Najprej mnenje nekega študenta arhitekture, ki mu ni všeč ureditve razstave, potem preproste pohvalne besede nekega obiskovalca z Jesenice in naposled dovolj tehtno mnenje inž. Dušana Santila, ki mu odstopam prvo mesto. Inž. Dušan Santel je zapisal o razstavi nekako takole:

»Razstavo odlikuje jasen organizacijski koncept. V zelo nazorni obliki vodi obiskovalca skozi ogromno zbirko promišljeno izbranih gradiva, ki lepo podaja vse značilnosti narodnosvobodilne borbe, podčrtane s prizadevanji in uspehi izgradnje. Žal, da prenikli in pretesni prostori ovirajo širokopotezen aranzma do tistega izraza, ki ga ta razstava upravičeno zahteva. Priporočam, da si razstavo ogleda vsak naš državljan.»

Izhodišče razstave o ljudskih odborih je kapitulacija stare Jugoslavije in vsi dogodki, ki so pospešili razkroj nekdanje jugoslovanske vojske in nacistične oblasti: 25. III. 1941 je vlada Četkovič-Muček pristopila k trojnemu paktu. Fotografiska reprodukcija kaže Četkoviča in trenutku, ko podpisuje ob navzočih nacističnega zunanega ministra von Ribbentropa akt o pristopu Jugoslavije k trojnemu paktu Rim-Berlin-Tokio. Zadovoljstvo na obrazih naših nekdanjih politikov in kaj oporekati, tem manj Jugoslovanskemu industrialcu Stojadinoviću, ki je že tri leta prej v Rimu z iztegnjenim roko pozdravljaj črne srce. Širokopotezni politik je že takrat, kakor vidimo iz slike, kasnejšim ključem naših narodov prodajal jugoslovansko blago in jugoslovansko čast. A vse to mimo volje naših narodov, kajti iz čast. A vse to mimo volje naših narodov, kajti iz čast. A vse to mimo volje naših narodov, kajti iz čast.

in priznanje, kakor če bi o tem reševali v pisarni.

Nepravilno poslovanje z denarjem v številnih podružnicah, nesodelovanje upravnih odborov pri reševanju finančnih vprašanj, odsotnost članov pri reševanju in pri kontroli finančnega poslovanja — je omogočilo tudi pojave raznih zlorab in poneverb denarja s strani posameznih nepoštenih funkcionarjev in uslužbencev. Jasno je, da je članstvo zaradi takih nepravilnosti v finančnem poslovanju nezadovoljno, toda to nezadovoljstvo dostikrat ni pozitivno — v smeri kritike in klicanja na odgovornost vodstva, temveč se odraža v nerednem plačevanju članarine, v odpadanju iz organizacije, v neprihajanju na sindikalne konference itd. — kar vsekakor ne utrjuje, temveč slabi sindikalne organizacije.

Sindikalna vodstva morajo posvetiti veliko večjo pozornost finančnemu poslovanju, posebno poslovanju v podružnici. Upravne odbore je treba navesti na delo, tiste pa, ki namerno ali iz malomarnosti kršijo finančno disciplino in red, je treba klicati na odgovornost.

Kot najbolj neposredna naloga na področju notranje izgradnje sindikatov se postavlja pred vsa sindikalna vodstva, da s poljsenjanjem vloge in pomena sindikatov v novih pogojih odpravljajo pojave napačnih pojmov, da sindikalne organizacije zaradi ustanavljanja delavskih svetov in prevzemanja uprav podjetij s strani delavcev, niso več potrebne, zaradi česar se v nekaterih organizacijah prišlo tudi do gotovega padca članstva. Vzoredno s to nalogo je treba izvesti borbo za plačilo zaostale članarine in za organiziranje še neorganiziranih delavcev in uslužbencev. — (Po referatu Ivana Božičevića na XIII. plenumu CO ZSS).

2. decembra je imel Republiški odbor sindikata prosvetnih delavcev za Slovenijo plenarno sejo, kateri so poleg delegatov prisostvovali tudi zastopniki ministrstva za prosveto, ministrstva za znanost in kulturo, agitpropa CK KPS, CK LMS, Glavnega odbora ZSS, navzoča pa sta bila tudi predsednik Centralne uprave prosvetnih delavcev Jugoslavije in zastopnik Zveze prosvetnih delavcev Trsta.

Predsednik RO Zorn Jože je v svojem referatu izčrpano analiziral delo republiškega odbora. Prosvetni delavci so v zvezi z nalogami, ki jih je nakazala III. plenarna seja CK KPJ poglobili svoje delo v ideološko političnem in strokovnem študiju. Zaradi bolj demokratične oblike in vsebine ideološkega izpopolnjevanja je članstvo v veliko večjo vlogo študiralo. Individualni študij in široke diskusije o raznih družbenih, političnih in gospodarskih problemih so zajele širok obseg in imeli so veliko uspehov. Aktivno so sodelovali pri ljudskem izobraževanju in v kulturnometniških društvih.

Tov. Zorn je poudaril, da so po sklepih XIII. plenuma CO ZSJ prosvetni delavci dolžni še povečati prizadevanje za dvig splošne izobrazbe delavcev, za kar se ponekod že pripravljajo. Za dvig kakovosti šolskega dela je sindikat prosvetnih delavcev z organi oblasti prirejal eno ali več dnevne seminarje in 14 dnevne in enomesečne tečaje za poglobljanje predmetnega znanja pedagoških problemov.

Drugi del referata je obsegal analizo dela v zvezi z reorganizacijo sindikata prosvetnih delavcev in dal smernice za formiranje novih sindikatov: sindikata učiteljev in profesorjev, sindikata delavcev kulturnometniških ustanov, združenja likovnih umetnikov in združenja univerzitetnih profesorjev.

Po referatu je sledila diskusija, v

Plenarna seja Republiškega odbora prosvetnih delavcev Slovenije

kateri so člani plenuma razpravljali o delu na njihovem področju in dajali predloge za čimuspješne bodoče delo.

Vrstošek Milica iz Maribora je med drugim glede študija izjavila, da skrb sindikata prosvetnih delavcev ni le lastni ideološki in strokovni dvig, ampak je tudi skrb za dvig kulturne in ideološke ravni najširših množic. V Mariboru so se v ta namen člani prosvetnega sindikata tesno povezali s sindikalnimi podružnicami in tovarnah, v katerih so imeli predavanja ideološko-izobrazne vsebine.

O nalogah prosvetnih delavcev na vasi v zvezi s sklepi XIII. plenuma CO ZSJ je gov. Černe Franc poudaril važnost udeleževanja prosvetnih delavcev z aktivisti na vasi. Delo prosvetnih delavcev naj bi se poglobilo pri vzgoji mladine posebno tam, kjer je mladina pod vplivom reakcionarnih duhovnikov.

Predsednik Centralne uprave Zveze prosvetnih delavcev je diskutiral predvsem o reorganizaciji in poudaril, da jo je treba razumeti v smislu poglobitve strokovnega dela, ki je neposredno vezano z ideološko političnim delom. Dosedanja pestrost, sestava SPD je oteževala temeljiteje razpravljanje o vprašanjih, ki zadevajo vse člane sindikata prosvetnih delavcev. Zastopnik prosvetnih delavcev iz Trsta se je zahvalil za vsjo pomoč pedagoških delavcev Jugoslavije in govoril o težkem položaju, ki ga imajo slovenski prosvetni delavci v Trstu.

Plenum je sprejel sklepe, po katerih se naj izvrši reorganizacija do 1. februarja 1951 in da se še nadalje izvršujejo naloge v zvezi z resolucijo III. plenarne seja CK KPJ in sklepi XIII. plenuma CO ZSJ.

NASA REVOLUCIJA IN LJUDSKA OBLAST

Vtisi z razstave v Moderni galeriji

partija, ki je s proglasil in z vzglednimi dejanji svojih članov, podžigala delovne ljudi k oboroženemu odporu. Na pobudo KPJ so nastali prvi oboroženi oddelki partizanske vojske, kasneje Jugoslovanske armade, ki so osvobodili že v jeseni 1941. leta obsežno ozemlje v Srbiji in Vojvodini. Osvobodjena mesta: Užice, Kraljevo in Čačak so postala žibel ljudske oblasti. Osnujejo se prvi narodnosvobodilni odbori, začasnii nosilci ljudske oblasti. V osvobodjenem Užicu je sedež Vrhovnega štaba NOV, tam je tovariš Tito in so tudi prvi nastanki tiska v osvobodjenih krajih. Fotografiska reprodukcija kaže delovno sobo tovariša Tita v Užicu, zgradbo Vrhovnega štaba in redakcijo glasila KPJ »Borba«. Iz grafikonov in listem razstavnem prostoru razberemo, da so partizanski odredi že konca leta 1941 nadzorovali domala vse ozemlje takratne razkosane Jugoslavije in so bila edina mesta — in še ta ne v celoti — domena okupatorskega sil. Jeseni 1941 se je razširilo osvobodeno ozemlje razen v Srbiji tudi na Liku, Kordun, Banjo, Slavonijo in Dalmacijo. Tako ima Hrvaška v tem času še 454 vaških ali mestnih, tri okrajne in dva okrajna narodnosvobodilna odbora.

Zdaj nastanejo vsi pogoji za prehod od prvih, primitivnih in zaslinih narodnosvobodilnih odborov v pravno oblikovane, funkcionalno in kompetenčno določene dele državnega organa. Tak prehod je izražen s »bojaškimi predpisi, ki jih najdemo na razstavi pod steklom. Narodnosvobodilni odbori so zgubili provizoričen značaj in postanejo stalni, normalni organi ljudske oblasti. V vsaj državi NOB razvijajo zdaj poleg svoje politične moči tudi kulturno-prosvetno in gospodarsko dejavnost. Slednja raste bolj na osvobodjenem ozemlju, orožarni, partizanski tehnik, ilegalni tiskarni in vseh mogočih podjetij.

Nehote se ti vsilji misel: Ko se češkoslovaška, romunska, madžarska in poljska Partija v svojo borbeno omejevala zgolj na propagando za VKP(b), KPJ je gradila svoj bodoči državni aparat, in sicer z istočasnim dilektičnim procesom rušenja ali bojitve. Občine, okrajna oblastva, zadrževalske oddelke, davčni uradi so prenehal funkcionirati kot organi države, ker so delovali kar naprej pod nadzorom okupatorja in tudi delali zanj. Zato je bil že v NOB pri nas porušen vs star in zgrajen nov državni aparat.

Ker pa je zgodovina ljudske oblasti najtesneje

Velik preobrat v vojni na Koreji

Položaj na korejskem bojišču se je zaradi kitajske intervencije v zadnjih dneh temeljito izpremenil. Sile OZN, ki so pred intervencijo ponekod že prišpele do mandžurske meje, so se morale sedaj naglo umakniti proti 38. vzporednici. Američani so imeli v zadnjih bojih s kitajsko vojsko velike materialne izgube in človeške žrtve. Neznano je tudi položaj nekaterih oddelkov OZN, ki so obkoljeni na področju elektrarn Šosinu.

V zapadnem svetu je povzročila kitajska intervencija na Koreji veliko zaskrbljenost, katero je izjava predsednika Trumana, da ZDA proučuje možnost uporabe atomske bombe v tej vojni, še povečala. Večina političnih krogov v svetu je mnenja, da bi uporaba atomske bombe v sedanjem položaju bolj škodovala kakor koristila moralnim in političnim interesom zapadnega bloka.

V Washingtonu sta se zaradi zadnjih dogodkov na Koreji sestali angleški ministri predsednik Attlee in Truman. Attlee se je pred svojim odhodom v Washington, kamor je odpotoval na lastno željo, posvetoval tudi s francoskim ministrskim predsednikom Plevonom.

V Lake Successu vlada zaradi zadnjih dogodkov na Daljnem vzhodu velika

gacije, ki vodi pogajanja z LR Kitajske, dal se ta teden važne izjave o pogojih, na podlagi katerih bi bila Kitajska pripravljena prenehati vojno na Koreji.

Iz dobro obveščenih krogov OZN javljajo, da se je 15 držav sporazumelo, da pošljejo skupen poziv vladi LR Kitajske, naj njene čete ne prekoračijo 38. vzporednice, ampak naj začnejo pogajanja z ameriško vlado, tako da bi bila sedanja vojna na Koreji čimprej končana. Na zahtevo delegacij ZDA, Norveške, Kube, Ekvadorja, Francije in Anglije je bilo ta teden vpisano na dnevni red sedanjega zasedanja OZN tudi vprašanje kitajske vojaške intervencije na Koreji. O tem vprašanju je na zahtevo istih držav tudi že razpravljala Varnostni svet, ki pa zaradi sovjetskega veta ni mogel sprejeti nobenega sklepa.

Nedvomno je sedanja kitajska intervencija v vojni na Koreji močan udarec vsem naprednim silam v svetu, ki si prizadevajo najti oblike in načine za mirno rešitev vseh mednarodnih vprašanj na temelju Ustanovne listine Organizacije združenih narodov. Taka rešitev bi bila nedvomno tudi v interesu korejskega naroda, ki danes krvavi samo zato, da se ohrani prestiž ene ali druge velesile.

POZIV VSEM UPNIKOM GLAVNEGA ODBORA ZSS

Zaradi reorganizacije finančnega poslovanja sindikalnih organizacij pozivamo vse upnike, da priložijo svoje terjatve, ki jih imajo do Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22, najkasneje do 15. decembra 1950.

Po sklepih XIII. plenuma CO ZSJ so v likvidaciji fondi za kulturo in prosveto, fizikulturo in ljudsko tehniko in fond za gradnjo stanovanjskih objektov. Po 15. decembru 1950 prijavljene terjatve GO ZSS ne bo več priznal. Predložiti je tudi vse terjatve, ki se nanašajo na rane delegacije (inozemec in SKUD-ov).

ZVEZA SINDIKATOV JUGOSLAVIJE, GLAVNI ODBOR ZA SLOVENIJO.

zaskrbljenost. Predstavniki držav članic OZN, ki so priznale vlado LR Kitajske, so že stopile v stik s kitajsko delegacijo, ki se mudi v Lake Successu. Pričakujejo, da bo Benegal Rau, vodja indijske dele-

Med Jugoslavijo in Grčijo so bili spet vzpostavljeni redni diplomatski odnosi. Za novega poslanika FLERJ v Atenah je bil imenovan dosedaj pomočnik zunanjega ministra Milan Jovanović.

Iz Ljubljane je odpotovala skupina slovenskih novinarjev na obisk k avstrijskim novinarjem. Delegacija slovenskih novinarjev vodi šef urada za informacije pri predsedstvu vlade LRS tov. Sergej Vošnjak.

V četrtek so se v angleškem finančnem ministrstvu začela pogajanja za delno deblokiranje izraelskih terjatev v funtsterlingih.

V tork je zahodna nemška vlada objavila spomenek o nemških vojnih ujetnikih v Sovjetski zvezi. V tej spomenek je rečeno, da se nahaja v Sovjetski zvezi še vedno 63.790 nemških vojnih ujetnikov. Zahodna nemška vlada sveraha sovjetske trditve po katerih naj bi bilo v Sovjetski zvezi samo še 13.500 nemških vojnih ujetnikov.

Senatna komisija za znanje zadeve je soglasno odobrila nadaljnjo pomoč 38 milijonov dolarjev Jugoslaviji za nakup živil, ki primanjkujejo zaradi posledice snuše. Ko bo Kongres lagisoval te kredite, bodo celokupni ameriški krediti Jugoslaviji za nakup živil znašali približno 70 milijonov dolarjev.

AFP poroča iz Londona, da je jugoslovanski poslanik Brilej v razvoru z zunanjim ministrom Bevinom javil, da je Jugoslavija sprejela humanitarno pomoč treh milijonov funtov sterlingov od Velike Britanije za nakup živil in najnujnejših proizvodov.

Zavezniki svet za Japonsko se je te dni sestel v Tokiu. Priosten je bil sovjetski delegat general Klavonki. Ker ni bilo na dnevnem redu nobena vprašanja je seja trajala manj kot eno minuto.

NEDELJO SO BILE VOLITVE V LJUDSKO SKUPŠČINO LR BOSNE IN HERCEGOVINE IN NARODNO SOBRANJE LR MAKEDONIJE

V nedeljo so bile v LR Bosni in Hercegovini drugie sklicane volitve v republiško ljudsko skupščino. Po nepopolnih podatkih so dobili na volitvah kandidati Ljudske fronte okoli 99% vseh oddanih glasov.

Tudi v Makedoniji so bile v nedeljo drugie volitve v Narodno sobranje. Po nepopolnih podatkih je glasovalo 98,5% vseh volilnih upravičencev. Od tega so dobili kandidati Ljudske fronte 97,1% za skrinjico brez liste pa je glasovalo 2,95% vseh volilcev.

V tork je bila druga seja novozvoljenega Sabora LR Hrvaške, na kateri je bil ponovno izvoljen za predsednika Sabora dr. Zlatan Srećec za predsednika Prezidijskega Sabora LR Hrvaške pa Karlo Mrasović.

Posvetu

Francoska narodna skupščina je ta teden po daljšem razpravljanju sprejela zakon o amnestiji vseh nacističnih kolaboracionistov. Proti predloženemu zakonu so glasovali samo komunisti in socialisti poslanci.

V zadnjem času so se bruhanje Etno še povečalo. Lava z veliko hitrostjo drvi v dolino. Nekateri vesli, ki so bile neposredno ogrožene so že evakuirali. Polletja straži vse ceste, ki peljejo v te vasi.

V italijanskem parlamentu razpravlja o predlogu socialističnega voditelja Saragata, naj se prepove delovanje neofašistične organizacije pod imenom MSI. V resnici ne gre toliko za prepoved, kakor za predvolilne mahinacije strank, ki so zastopane v vladi. Nekateri poslanci v rimskem parlamentu so začeli že odkrito govoriti, da bi morala biti po novem zakonu razpuščena tudi KPI. Take vedno pogosteje izjave utemeljujejo veliko laže zaradi tega, ker prihaja petokolonska vloga KPI v slepem laplovanju vseh nalog VKP(b) vedno bolj do srca.

Ta teden so se začeli v Parizu razgovori med diplomatskimi predstavnikih zahodnih sil z namenom, da pripravijo skupen odgovor na sovjetski predlog o sklicanju štiristranske konference zunanjih ministrov. Znano je, da je Sovjetska zveza predložila predlog, po katerem naj bi se na tej konferenci razpravljalo predvsem o Nemčiji. Vendar so zahodne države mnenja, da bi morala imeti ta konferenca širši okvir, prav z ozirom na sedanje napeto ozračje v svetu.

V angleškem zunanjem ministrstvu se je ta teden začela konferenca med egipčkim zunanjim ministrom in angleško vlado o anglo-egipčskih odnosih. Na tej konferenci so razpravljali predvsem o zahtevi egipčske vlade, naj se angleške čete čimprej umaknejo s področja Sueškega preopla. Val angleški časopisi, pri čemli zaslula lahuristične, konservativne in liberalne stranke divje napadajo vlado Egipta, zaradi njene zahteve, naj se revidira anglo-egipčska pogodba iz leta 1936.

Med Jugoslavijo in Grčijo so bili spet vzpostavljeni redni diplomatski odnosi. Za novega poslanika FLERJ v Atenah je bil imenovan dosedaj pomočnik zunanjega ministra Milan Jovanović.

Iz Ljubljane je odpotovala skupina slovenskih novinarjev na obisk k avstrijskim novinarjem. Delegacija slovenskih novinarjev vodi šef urada za informacije pri predsedstvu vlade LRS tov. Sergej Vošnjak.

V četrtek so se v angleškem finančnem ministrstvu začela pogajanja za delno deblokiranje izraelskih terjatev v funtsterlingih.

V tork je zahodna nemška vlada objavila spomenek o nemških vojnih ujetnikih v Sovjetski zvezi. V tej spomenek je rečeno, da se nahaja v Sovjetski zvezi še vedno 63.790 nemških vojnih ujetnikov. Zahodna nemška vlada sveraha sovjetske trditve po katerih naj bi bilo v Sovjetski zvezi samo še 13.500 nemških vojnih ujetnikov.

Senatna komisija za znanje zadeve je soglasno odobrila nadaljnjo pomoč 38 milijonov dolarjev Jugoslaviji za nakup živil, ki primanjkujejo zaradi posledice snuše. Ko bo Kongres lagisoval te kredite, bodo celokupni ameriški krediti Jugoslaviji za nakup živil znašali približno 70 milijonov dolarjev.

AFP poroča iz Londona, da je jugoslovanski poslanik Brilej v razvoru z zunanjim ministrom Bevinom javil, da je Jugoslavija sprejela humanitarno pomoč treh milijonov funtov sterlingov od Velike Britanije za nakup živil in najnujnejših proizvodov.

Zavezniki svet za Japonsko se je te dni sestel v Tokiu. Priosten je bil sovjetski delegat general Klavonki. Ker ni bilo na dnevnem redu nobena vprašanja je seja trajala manj kot eno minuto.

POZIV VSEM UPNIKOM GLAVNEGA ODBORA ZSS

Zaradi reorganizacije finančnega poslovanja sindikalnih organizacij pozivamo vse upnike, da priložijo svoje terjatve, ki jih imajo do Glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22, najkasneje do 15. decembra 1950.

Po sklepih XIII. plenuma CO ZSJ so v likvidaciji fondi za kulturo in prosveto, fizikulturo in ljudsko tehniko in fond za gradnjo stanovanjskih objektov. Po 15. decembru 1950 prijavljene terjatve GO ZSS ne bo več priznal. Predložiti je tudi vse terjatve, ki se nanašajo na rane delegacije (inozemec in SKUD-ov).

ZVEZA SINDIKATOV JUGOSLAVIJE, GLAVNI ODBOR ZA SLOVENIJO.

NASA REVOLUCIJA IN LJUDSKA OBLAST

Vtisi z razstave v Moderni galeriji

povezana z zgodovino NOB in si brez oboroženega opora ne moremo misliti nastanka prvih narodnosvobodilnih odborov, je razstava v Ljubljanski Moderni galeriji smiselno in nazorno opozorila tudi na medsebojno pogojnost, istočasnost in identičnost nastajanja oboroženih vstaj, osvobodilnih bojev in narodnosvobodilnih odborov na osvobodjenih ozemljih. Zato se na razstavi vsekoli prepletajo vojni uspehi partizanskih odredov z uspehi pri ustanavljanju in razvoju ljudskih odborov. Tako je n. pr. z dokumenti, s slikami, maketami in panoji prikazana oborožena vstaja Hrvatov, istočasno pa tudi nastanek narodnosvobodilnih odborov v osvobodjeni Liki, Kordunu, Banji, Slavoniji in Dalmaciji, na vsem osvobodjenem ozemlju, ki je bilo rezultate narodnosvobodilne borbe. Nastajale so nove in nove brigade, ki jim je ob ustanovitvi govoril sam maršal Tito. — Značilna je slika kjer govori naš vodja II. proletarski brigadi v Čajnicu 1942. leta in nehotično se nesmešno ob primerjavi takratnih skromnih začetkov z današnjo, moderno opremljeno Jugoslovansko armado.

Na vidnem mestu v razstavnih prostorih najdes partizanske tehnike in ilegalni tisk. Tu so vsi predhodniki današnjih zveznih, republiških in lokalnih časopisov od »Borbe«, »Naprijeda«, »Partizanskih novina«, »Pravice«, »Proleter« in »Glasnik«. Kako bi se neki zgrozili tašiti, če bi videli vse to, kar so naša ilegalna tehniko storila za njihov poraz! Partizanski tiskarji so namreč poleg časopisov in vseh mogočih literatur izdelovali za naše ilegale tudi ponarejene dokumente in žilvske nakazilce, falsificirali so denar, listine in žige.

Tretji prehod v razvoju narodnosvobodilnih odborov je v ustvaritvi AVNOJ-a kot vrhovnega NOB, ki da naposled tudi formalno vsej piramidni stavbi ljudske oblasti karakter državnosti. Razstava prikazuje tudi nastanek in razvoj državnosti v vseh jugoslovanskih republikah za Makedonco je n. pr. po memben 2. avgusta 1944, ko je bilo v manastiru »Prohora Pčinjskega« prvo zasedanje antifašističnega sobranja narodne osvoboditve Makedonije, za nas Slovence pa zbor odpotancev v Kočevju.

Razstava v svojem organizacijskem konceptu jema celoto, povezuje med seboj razvoj revolucionarnih vstaj in ljudske oblasti pri posameznih naših narodih. In v tem je tudi druga odlika te razstave: razstavnii prostori so povezani v zaporedno organsko celoto, brez

kateri bi gotovo trpel preglednost, sistematika in nazornost razstavnih predmetov.

Nov korak k razvoju jugoslovanske državnosti pa je bil storjen z II. zasedanjem AVNOJ-a v Jajcu, na katerem so bili uzakonjeni temeljni organi ljudske oblasti. 29. november 1943 pomeni za jugoslovanske narode konec unitarne in nastanek federativne države, konec nacionalnega zatiranja in ustanovitev republike ter ljudske demokratične države.

Vsa ta obdobja v razvoju ljudske oblasti spremljajo na razstavi nazorni sliko, lepi fotografiski posnetki in naposled tudi makete, s katerimi so upodobljeni sedež oblasti, okrajnih, mestnih in drugih narodnosvobodilnih odborov. Posebno pozornost zasluži mojstrčina nekega gojenca šole za umetnostno obrt v Beogradu, ki je ustvaril maketo Zvezne ljudske skupščine in še nekega drugega umetnika, ki je upodobil manastir »Prohora Pčinjskega«.

Naslednja obdobja, ki jih tudi razstava smiselno razporeja po prostorih in oddelkih, pa bi bila v kratkem tale: obdobja sovražnih denzitiv, ki so prikazana s fotografiskimi posnetki in kopijami, med katerimi je prava zgodovinska vrednost posnetek z letala, ki so ga napravili Nemci tik pred zračnim napadom na Drvar. Kakor je znano, se je takrat maršal Tito po srečnem naključju rešil pred nacističnimi padalci. Druge slike odkrivajo prizore iz drugega in tretjega zasedanja AVNOJ-a, iz 6. sovražnih ofenzive, ko borec postrtovalno in ga golim rokami viselejo v planine teško orolje in topove. Potem si sledijo prizori iz imenovanega prve vlade Demokratične federativne Jugoslavije in vlad ljudskih republik ter časopisni članki o imenovanju vlad in začasne Zvezne skupščine.

S tem bi bil nekako zaključen prvi del razstave in skoli prehodni prostor pridemo v II. del razstave, ki popisuje razdobje obnove in graditve. Tu so poudarjeni uspehi ljudskih odborov po vojni in njih vloga pri izvajanju agrarne reforme, pri melioracijah, odkupih in pri prosvetlovanju delovnih ljudi.

Drugi razstavnii del je v nasprotju s prvim manj pester in učinkovit. Morda zato, ker je vsa dejavnost omejena zroln na sheme, prikaze, grafikonov in napisne a številkami o razvoju in uspehih ljudskih odborov. Premalo je fotografiskih posnetkov in drugega nazornega razstavnega materiala, ki je bolj učinkovit kot suhe številke.

Kljub temu pa je razstava o nastanku, razvoju in delu ljudskih odborov v Ljubljanski Moderni galeriji odlično delo naših razstavilcev in vseh zgodovinskih ter kulturnih dogradec, ki ne sme iti mimo naših delovnih ljudi.

Razstava bo odprta do vključno 17. decembra od 8. do 20. ure. Za ves ta čas velja za obiskovalce polovična vozlina na železnihcah.

Borba za boljšo kakovost izdelkov

je dnevna naloga delavcev v Tovarni emajlirane posode v Celju

Tovarna emajlirane posode v Celju spada med največje tovarne te vrste v srednji Evropi. Najmoderneje zgrajena, izdeluje na tekočem traku kvaliteto emajlirano posodo, ki ni znana samo v naši državi, temveč po vsem svetu. Pred vojno je tovarna zalagala s posodo ne samo domači trg, temveč tudi ves Balkan, pošiljala jo je v Bližnji in Daljni vzhod, od Turčije in arabskih dežel, tja do Indije ter v Severno in Južno Afriko. Njena tovarni-

19-kratni udarnik Končan Jože, najboljši delavec Tovarne emajlirane posode, Celje

ška znamka »dva leva« je svetovno znana in posoda s to znamko splošno priljubljena in zahtevana.

Po zadnji vojni so se prejšnji inozemski odjemalci, naslanjajoč se na stare uspešne trgovske zveze, ponovno začeli zanimati za posodo in je tovarna sedaj z njimi zopet v živahnih trgovskih stikih. To pa v prvi vrsti zaradi tega, ker izdeluje res kvaliteto blago, ki kljubuje močni konkurenci drugih inozemskih tovarn. Z ozirom na predvojno kvaliteto, je danes ta posoda še mnogo boljša, kar dokazujejo primerjalni poskusi in merjenja v modernem urejenem tovarniškem laboratoriju, ki je bil ustanovljen pred tremi leti. V tem laboratoriju se danes vršijo sistematična raziskovanja vseh pojavov

v zvezi z emajlno znanostjo in tehniko. Preiskuje se pločevina na vlečnost pod prešami in na zmožnost samega emajliranja, preiskuje se vsak na novo došli kemični material, če ustreza zahtevam, stalno se kontrolira kvaliteta emajla na udarec in spremembo temperature ter kislinoodpornost. Tu so se vršili osnovni poskusi in s tem bili postavljeni temelji za standardne predpise tako za obliko in kvaliteto, kakor tudi za preiskusne metode. Ti standardi se danes že uporabljajo za preiskovanje posode. Tako so na primer naši predpisi za kislinoodpornost strožji od ameriških ker tovarna z lahkoto doseže to odpornost celo po naših strožjih predpisih. Nadalje se v laboratoriju intenzivno dela za nadomestitev uvoženih kemikalij z našimi domačimi surovinami. V tem pogledu so bili doseženi že pomembni uspehi.

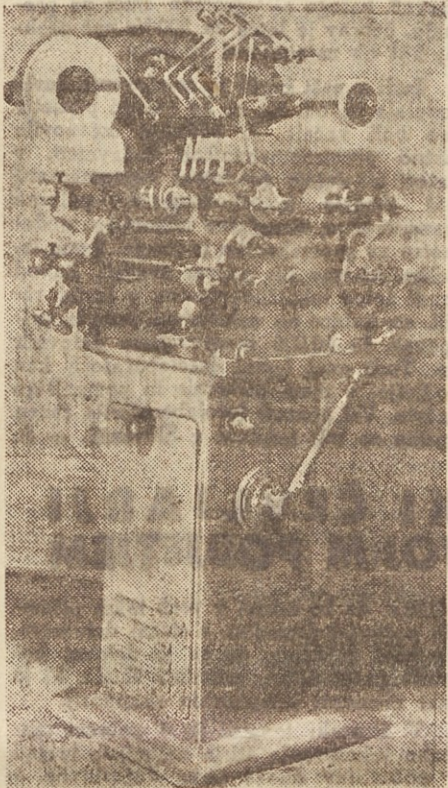
Kako pa so v tovarni emajlirane posode dosegli tako kvaliteto proizvoda in kako se vrši kontrola kvalitete?

Pregled se izvrši že na samih izhodnih surovinah, t. j. na pločevini in kemičnih sestavinah za emajl, takoj ko pridejo v tovarno. Pločevina se preiskuje na vlečnost, debelino in če je treba tudi na kemično sestavo ter na zmožnost emajliranja, kemikalije pa na posebne sestavne elemente, ki jih zahteva standardni predpis. V nadaljnjem procesu ločimo kontrolo samega materiala in pa delovnega postopka. Zato si najprej ogledimo materialno kontrolo. Tudi ta se loči v dva dela, v kontrolo obdelave pločevine in v kontrolo emajlov. Pri obdelavi pločevinastih surovin izdelkov se šteje nastali izmeček in beleži v odstotkih od skupno izdelane posode. Brž ko se kaka napaka opazi in pojavi, se takoj opozori delavce na nepravilno delo. Tako je uspelo znižati ta izmeček na zelo nizko stopnjo, ki se vrti okrog 1%. Pri izdelavi emajlov se kontrolira topljenje emajla, takozvane fritte. Mletje emajlov v krogličnih bobnih se stalno pregleduje s posebnim sitom, ki kaže grobosti zrna. Ta stopnja je za vsak emajl točno določena in se vsak boben posebej izmeri. Nadalje se od časa do časa meri alkalnost emajlne posode, ki je odločilna za debelino nanaša.

Za kontrolo delovnega postopka so določeni posebni kontrolorji, ki vršijo

pregled nad izdelavo in vsako napako pokažejo delavcu in to javijo pred delavcu. Izmeček gotove posode se beleži in registrira ter diagramsko zaledejuje njegov potek, katerega pregleda tudi delavski svet. Za končni pregled gotove posode je postavljena posebna veččlanska komisija, katere dnevno pregleda gotove izdelke, izda svojo kritiko in mišljenje o dobri ali slabši izdelavi ter izreče opomin ali pohvalo posameznim oddelkom. Dnevno se vodi zapisnik, katerega pregleda in podpisuje direktor tovarne in predsednik delavskega sveta, podpisujejo ga pa tudi vsi člani te komisije. Na ta način je uspelo dvigniti kvaliteto emajlirane posode nad predvojno višino in s tem v polni meri zadovoljiti potrošnike. Zato je delovni kolektiv letos prejel tudi zaslužen priznanje in I. mesto v borbi za kvaliteto proizvodov.

Levji delež pri tem ima sam delovni kolektiv, ki se zaveda velike važnosti kvalitetnega dela in ki se neustrašno in uspešno bori za boljšo proizvodnjo. Storitost posameznega delavca se dviga, odstotek neopravičenih izostankov pa je letos za 50% manjši od lanskega. V svoji sredi ima 19-kratnega udarnika Končana Jožeta, 14-kratnega Flisa Alfreda, 13-kratnega udarnika Ahtika Jakoba in Samca Martina, 9-kratno udarnico Zakošek Poldo. Mesečno se proglasi okrog 50 udarnikov in udarnic. Racionalizatorji in inovatorji, ki so dali že nad sto predlogov za izboljšave v tehnološkem in

Stroj za impregniranje pisalnih trav, izdelek Tovarne emajlirane posode, Celje

delovnem procesu, so mnogo doprinesli k izpolnitvi planskih in drugih nalog ter se uvrstili med tiste, ki se neustrašno borijo za uspešnejše delo in boljše življenje. Na sliki vidimo stroj za impregniranje trav za pisalne stroje, ki ga je izdelal oddelček fimomehanike pod vodstvom Ignaca Javorčiča in ki po novostih daleč presega konstrukcijo in zmogljivost sličnih inozemskih strojev. E. J.

TURNIRSKO TEKMOVANJE USNJARJEV se je zaključilo z velikim uspehom

Pred kratkim je bila v tovarni usnja »Standard« v Kranju zaključna konferenca organizatorjev turnirskega tekmovanja vseh podjetij usnjarsko-gumarske stroke. Namen konference je bil, da na osnovi tekmovalnih uspehov določijo zmagovalce med kolektivi, brigadami in posamezniki. Turnirsko tekmovanje med usnjarskimi podjetji je trajalo od 2. do 22. novembra in je potekalo v dveh krogih. Vsako podjetje je izbralo reprezentanco treh najboljših brigad, ki so tekmovale kot celota in tudi posamezno. Tekmovali so v štirih disciplinah, v storilnosti, delu, obsegu, kvaliteti in delovni disciplini.

Naziv najboljšega kolektiva si deli podjetje INDUSTRIJA USNJA, VRHNIKA in TOVARNA USNJA »KONUS« v SLOV. KONJICAH, ki sta dosegli po 44 točk, drugo mesto si delita tovarna usnja »Indus«, Ljubljana in tovarna usnja, Smartno pri Litiji s 43 točkami. Tretje mesto je dosegla tovarna usnja »Runo«, Tržič. Kako ostrino in borbenost je doseglo tekmovanje, dokazuje majhna razlika doseženih točk pri zmagovalcih. Napačno bi bilo, če ob tej priliki ne bi dali zasluženega priznanja tudi vsem ostalim tekmovalcem. Njihovi uspehi se sicer ne izražajo v doseženi storilnosti reprezentančnih brigad, imajo pa v dneh tekmovanja velike uspehe v doseganju plana. Kamnik je dosegel novembra plan s 115%, tovarna usnja Šostanj s 128%, tovarna usnja »Standard« je v tekmovalnih dneh dosegla plan 10% višje, kakor v oktobru. Prav tako je visoka produktivnost kamniške usnjarne. Pohvaliti je treba tudi tovarno gumijastih izdelkov »Sava« v Kranju, ki se je udeležila tekmovanja iz solidarnosti z usnjarnami. Zaradi popolnoma drugačnega tehnološkega procesa niso mogli tekmovati z usnjarnami po istem merilu, vendar se je produktivnost na nekaterih delovnih mestih dvignila v tem tekmovanju do takšne višine, kakršne doslej še niso dosegli. Najlepše pa se izražajo uspehi »Sava« v visokem doseganju plana, ki je bil dosežen v teh dneh s 121%.

Naziv najboljšega brigade si delijo: I. brigada Industrije usnja, Vrhnika, II. brigada tovarne usnja »Indus«, Ljubljana in I. brigada tovarne »Konus«. Drugo mesto je dosegla III. brigada tovarne usnja Smartno s 16 točkami, III. mesto si delijo: III. brigada tovarne »Indus«, III. brigada Slov. Konjic in II. brigada Vrhnika z doseženimi 15 točkami.

Naslov najboljšega usnjarja si je priporil tov. Berberič Rudi iz Industrije usnja, Vrhnika, drugi je Skopec Valentin iz tovarne »Indus«, tretji pa Ercig Martin iz Slov. Konjic. Najboljša usnjarska delavka je Strgar Valerija iz »Standarda« v Kranju in je bila v vseh 18 dneh tekmovanja vedno prva v reprezentanci podjetja, česar ni dosegel noben drugi delavec ali delavka v vseh ostalih podjetjih.

Uspehi tekmovanja vzbujajo mnogo neprecenljivega materiala za študij posameznih tehničnih in organizacijskih ukrepov, ki bodo odločilno vplivali na proizvodnjo.

Ko omenjamo uspehe tekmovalcev, ne smemo pozabiti na veliko poštovitost in prizadevanje organizatorjev tekmovanja. Med njimi so naši najboljši tehniki, naši najboljši poznavalci plana, norm, kvalitete in tehnološkega procesa. Njihova naloga je bila res težka in včasih košljiva, saj so bile v njihovih rokah vse priprave, kontrola med tekmovanjem in končna ocenitev.

Turnirsko tekmovanje usnjarjev je hkrati tudi dokaz velike praktične zavesti in zrelosti naših kolektivov in posameznih članov, ki se zavedajo svojih planskih nalog, saj je bilo tekmovanje po turnirskem načinu določeno prav v čast Dneva republike. B.

V pripravah za kongres Zveze borcev si litijska organizacija ZB postavlja lep delovni program

Delo v osnovnih organizacijah Zveze borcev je ponovno oživelo, saj se pripravljajo člani na kongres ZB Slovenije, ki bo v začetku januarja, proti koncu prihodnjega meseca pa bo tudi kongres Zveze borcev Jugoslavije.

Litijska zveza borcev je med tistimi redkimi organizacijami, ki ima lasten dom, četudi skromen in majhen in se v njem zbirajo naši borci na seje in sestanke. Ta dom ZB se nahaja poleg litijske gimnazije, poklonil pa je organizaciji požrtvovalen domačin.

V zadnjem času je Zveza borcev uredila kartoteko padlih borcev. Vseh, ki so dali življenje za našo svobodo, je sto. Za tak kraj, kakor je Litija, je to neizpodbiten dokaz, da je bila Litija v času NOB v partizanskem taboru in da je prav, ki je zdaj ZB pokrenila akcijo, da postavimo padlim žrtvam za svobodo viden spomenik hvaležnosti. Monumentalen spomenik je že v delu in bo odkrit v prihodnjih pomlad. Načrt za spomenik je izdelal mojster Plečnik. Člani ZB ob sodelovanju članov ostalih drugih množičnih organizacij stalno prihajajo na prostor k litijskemu mostu, kjer bo stal partizanski spomenik. Prostor je zdaj že urejen, cestna uprava pa je zdaj ta prostor asfaltirala in položila tudi občestne robnike. Spomenik bo stal poleg mosta pod hribom Sitarjev-cem, ki se strmo dviga nad Litijo. Zdej urejajo že tudi arhitektonsko ozadje spomenika. Kamenje za ozadje dobivajo iz razvalin nekdanjega grbiškega gradu, ki so ga razrušili partizani v drzni akciji, ko se je okupator pripravil, da ga uporabi za svoje oporišče proti zasavskim partizanom.

Naši podjetni ljudje uporabijo vsako priliko, da pohitijo na gradbišče in pomagajo pri urejanju prostora ob bodočem spomeniku. Prav pohvalno so se odrezali naši volivci OF, ko so takoj po izvršenih volitvah prihajali k mostu na prostovoljno delo. V delo so se vključili tudi kmečki vozniki in

IVAN LEVAR JE UMRL

Na dan našega narodnega praznika je bilo poslopje ljubljanske drame odeto v črtno in žalost. Prejšnjo noč namreč, je za zmeraj zatisnil oči eden njenih močnih ustvarjalcev Ivan Levar, ki ni bil le njen stebel v svojih igral-skih likih, temveč tudi vzgojitelj novega igralskega rodu, ki ga čaka velika dolžnost, gojiti slovensko odersko besedo in teatersko kulturo.

Ivan Levar je bil svojevrstna gledališka osebnost. Rojen leta 1888 v Grahovem na Notranjskem se je po predhodnih študijah izobraževal na dunajski gledališki akademiji in je kot učencec največjih glasbenih pedagogov — postal pevec, baritonist, ki je v sebi združeval tako lirično kakor dramatično silo in je kot tak pel na raznih velikih odrih, nastopal pa je tudi kot koncertni pevec in žel slavo vsepovsod. Med prvo svetovno vojno se je vrnil v domovino, sprva nastopal v Zagrebu, po svetovni vojni pa je prišel v Ljubljano, kjer je leta 1922 zapustil deske opere in stopil v dramo. Takrat se začel drugi del njegovega ustvarjalnega življenja. Z isto strastjo in ljubeznijo, kakršni sta izžarevali v njegovih opernih partijah, se je vrgel v dramski študij in — zaradi svojega globokega naravnega igralskega daru

— kmalu nastopal v kolektivu umetnikov, kakršni so Milan Skrbinšek, France Lipah, Marija Vera, Marija Nablocka, Mila Saričeva, Josip Daneš in drugi — in v šoli ter režiji Borisa Vladimiroviča Putjata kmalu dosegel čast, igrati osrednje like slovenskih in drugih dram. Do svoje smrti je postavil čez 160 odskih likov, od katerih je bilo 40 glavnih. V njem je ostala tradicija opernega nastopanja, njegova beseda je bila zvočna in pevna, tako da je celo prehajala v patos — je vendar podoživljala razne značaje v dograne like. Med največje mojstrovine, ki jih je Levar ustvaril, štejemo njegovega Mercadeta, njegovega Lavryja Renoula (»Simfonija 1937«) in njegov vizek: Kralja Leara. V teh treh likih je Levar, kot bi se otresal vsega nabrajanega znanja dveh stičnih, a različnih svetov — zaživel v vsej ustvarjalni polnosti, v zadnjem pa se je kot bi se mu nekaj iztrgalo prav iz dna duha in podzavesti, dvignil nad vse svoje sestavitve in se dotaknil večne umetnosti.

Zato bo Ivan Levar ostal v zgodovini našega teatra in naše kulture zapisan za zmeraj. In čast, da počiva po svoji smrti v družbi Ignacija Borštnika in Antona Verovška, je zaslužena.

Uspešno delo KUD »Ivan Rob«

Te dni je imelo kulturno umetniško društvo »Ivan Rob« v Ljubljani svoj občni zbor, na katerem so člani pregledali svoje delo, svoje uspehe in neuspehe, in postavili smernice vnaprej.

Društvo je bilo ustanovljeno maja lanskega leta (že prej je samoiniciativno deloval dramski odtok) in je postavilo naslednje odseke: dramski, literarni, pevski, glasbeni, folklorni, odtok za likovno umetnost, šahovski in pionirski — poleg tega pa imajo še filmski krožek in knjižnico.

Najbolj se je izkazal dramski odtok, ki je odigral Brechtovo »Puške gospe Carrar«, Pucove »Svet brez sovraštva« in Gogolovo »Zemitev« v režiji Musarjeve, Maše Starčeve in Emila Freliha, zdaj pa študira Ivana Mraka dramo »Rdeči Logan«, v režiji Milana Skrbinška, in Petroviča »Vozel« v režiji Jožeta Pavčiča. Dramskemu odtoku sledi literarni odtok, ki je v režiji Emila Freliha pridelil Cankarjev in Prešernov večer, dal pa je tudi dva recitacijska večera. Pevski odtok ni mogel delovati, ker ni bilo uvoznice ne prostorov, pač pa je društvo »Ivan Rob« organiziralo pod svojim okriljem ženski pevski zbor v Domu gospodarskih učenk in moški pevski zbor v Domu gospodarskih učencev, pevke in pevci pa so vsi člani društva. Kar se tiče glasbenega odseka, misli društvo na svojo lastno glasbeno šolo, nabavila si je že tamburaške instrumente za tamburaški zbor, ki ima zdaj 36 članov. Folklorni odtok tvorijo gojenke Doma gospodarskih učenk in gojenci Turističnega tehnika. Odtok pod vodstvom tov. Lombarja prav dobro deluje in je že 13 krat nastopil. Odtok za likovno umetnost je odprl risarsko šolo, v katero se je lani vpisalo 26 učencev. Na šoli so poučevali prof. Jakob dr. Sijanec in dr. Zalokar.

Letos pa se je vpisalo 76 učencev (delavci, dijaki, obrtniki, nameščenci, oficirji, zdravniki itd.), tako da ima ta večerna šola po dvoje nižjih in višjih letnikov. Poučujeta poleg prejšnjih še akad. slikarja Goder in Znidaršič. Člani društva žele še slikarsko, kiparsko in umetno-obrtno šolo. Šola ima velik uspeh in bo gotovo dosegla še večji razmah.

Pionirski odtok, ki ga vodi Krista Simončič, je organiziral stalne pionirske sestanke, čitalnico in pionirsko knjižnico. Pripravljajo še pionirski dramski odtok in pionirsko lutkovno gledališče. Pionirji imajo tudi svoj pionirski pevski zbor in zbor harmonikarjev in so nastopili 24 krat. Gojijo tudi pripovedovanja pravljic, ki jim jih vsako sredo pripoveduje tov. Božena Jesenko.

Šahovski odtok ima za sedaj 5 desk, ki so zmeraj zasedene, knjižnica za odrasle ima 700 del, filmski krožek pa je še v povojih.

Društvo ima tudi 3 patronate: nad društvom »Janko Karmelj« v Ratečah, nad društvom »Jože Korošec« v Borovnici, ki ju materialno in moralno podpira, in nad Domom gospodarskih učenk v Ljubljani.

Članov je v društvu čez 600, od teh 170 mladincev in čez 100 pionirjev. Večina članov so delavci in delavska mladina.

Glavne napake, ki so jih odkrili na občnem zboru, so predvsem nastale zaradi nedisciplin mladincev, prerezčnosti nadrcov itd. Težave pa imajo tudi s prostori. Zato misli društvo na to, da si bo sezidalo svoj lastni Dom kulture, v katerem bo nadaljevalo z delom v stremljenju po kvaliteti in idejni vsebini, kar bo seveda vplivalo na politično zavest ljudstva, ki si gradi socializem.

NOV SLOVENSKI SPOMENIK

Med mlade kiparje, kakor so Jaka Savinšek, Stane Keržič in Stojan Batič, ki so si s svojimi deli že pridobili ime in umetniško upravičenost, je letos stopil tudi Anton Sigulin, ki je po svojih portretih maršala Tita, Lenina in Prešerna pred kratkim končal večji lik — kip svobode kot spomenik padlim borcem rajona Šiške. Spomenik, ki je brez podstavka visok 2,5 m in bo stal pred staro šolo v Šiški, bo odkrit spomladi prihodnjega leta. Predstavlja samozavestno delavko-borko, ki z dvignjeno desnico in v pest stisnjeno levico stopa po zmagi svojega razreda, svobodno in zapovedno v novo borbo — v borbo za socializem. S to idejo, ki bo prelita v bron kileca našemu in bodočim rodovom v spomin junake, ki so dali svoja življenja za našo svobodo, je Anton Sigulin na nov, lep in spoštoven način rešil problem, kako naj se v likovno umetnino oddolžimo padlim borcem. Tudi umetniško je mladi kipar poizkušal vse da bi spoji ideji dal ustrezno obliko, zaradi česar lahko rečemo, da je to njegovo prvo delo dokaz za njegovo bodočo ustvarjalno rasti.

Kip svobode

Film »BOŽIČNE PUSTOLOVŠČINE«

Vendar enkrat otroški film, ki je res prisrčen, da se bodo naši otroci razveselili v živni, pustolovski zgodbi, ki bo razradila njih fantazijo in jih gnala v polno doživetje. Res je sicer, da se bodo začudili, kako da je taka razlika med majhnim zamorčkom Nezo, sinčkom hlapca na posestvu Thomsona, in Thomsonovimi otroki, ki imajo vsak svojega konjčka, medtem ko ga on nima. Prav tako se jim bo zdela čudna podrejenost zamorčka tem otrokom in še bolj se bodo začudili, da Nezo, ki je s svojo bistroumetnostjo razrešil vozal zgodbe, ni na božični pojedini — pa vendar, vedel je, da se vse to godi v Avstraliji, kjer še ni socialnih pravic in enakopravnosti med ljudmi, in bodo film doživljali s polnimi srci, ko bodo sledili pustolovščinam Lenke, Miha, Jančka, Neze in Snežka.

Zgodba je lepo zgrajena in verjetna. Tam v Avstraliji otroci jahajo v šolo. Ker so velike daljave med vami. Na predan božiča se teh pet vrača iz šole in — razen Neze — jahajo domov po

ovinku in tako dosepejo na samoto, kjer nalete na konjska tatova. Nehote otroci izdajo, da ima njih oče čudovito kobilo z žrebčkom in ker tatovom obljubijo, da ne bodo ničesar povedali o tem srečanju, doma molče, tatova pa kobilo in žrebčka ponoči ukradeta. Zjutraj je oče ves potr, zato otroci sklenejo, da bodo sami našli tatova. In tako se začne njihova pustolovščina. Jahajo po sledih, zaidejo v neznane gošdave, lačni so, da jedo kače. Končno pa tatove najdejo, jim vzamejo žvele in jedla, in ko ti pobegnejo, jih zasledujejo, jim medtem skrivaj odzamejo odeje, prestrelijo meh za vodo — toda nazadnje padejo v zaselo, iz katere jih reši oče s policijo...

Film je napet, dobro režiran, tudi otroci prav lepo igrajo, najboljši med njimi pa je šestletni Snežek. Zgodbo poživlja lepota narave, gozdovi, prepadi, reke — prav gotovo ga bo naša mladina gledala z velikim veseljem in bo sanjala o pustolovščinah teh petih junakov... K.

DELO GEODETOV je podlaga vsem našim večjim gradnjam

Da so geodeti morali najprej opraviti meritve in sestaviti karte, preden so strokovnjaki izdelali projekt in pričeli graditi hidroelektrarno v Mostah pri Žirovnicah, ve gotovo vsak preprost človek. Da pa je zaslug geodetov, da je bil poldrug kilometer dolgi dovodni rov od zajezitve do vodostana kljub krivnam in težko dostopnemu terenu do pike natančno prebit, vedo le strokovnjaki.

»Veš, znati moraš! Na teodolitu je na tisoče odčitkov, v logaritmih pa še več

Drave, Soče in Krke, poleg tega pa tehnične nivelmane večjih mest in rudarskih področij v Dolnji Lendavi, Zagorju, Senovem in drugod. Nadalje je zavod izvedel detaljne meritve terena za izdelavo regulacijskih načrtov mest, tako Dolnje Lendave, Ajdovščine, Ilirske Bistrice, Sežane, Kočevja, dela Ljubljane, Maribora, Celja itd.

rado zgodilo, da so bili geodeti in delavci istočasno na terenu, nakar so seveda morali prvi divje delati, drugi pa gledati v zrak, dokler geodeti niso končali. Kje je potem dobil še projektant potrebni čas za izdelavo projekta oziroma kako ga je izvedel, je pri tem res uganka!

Geodetski zavod stalno sodeluje pri gradnjah večjih objektov. Tako opravi vse meritve in proboje podzemeljskih rogov novih hidroelektrarn (Moste, Savica) ter jam (letos so n. pr. naši geodeti pomagali izvesti veliki proboj iz starega v novi jašek v rudniku Velenje), nadalje sodeluje podjetje pri gradnji tovarne glinice in aluminija v Strnišču. Zavod je izvedel vse meritve za hidroelektrarno na Dravi, za daljnovid Ljubljana—Šoštanj, za avtocesto Ljubljana—Zagreb; za hidrocentralo Moste je izvršil vse priprave za opazovanje nihanja pregrade skozi več let, nadalje sodeluje pri arondaciji gozdnih kompleksov, državnih in zadržnih posestev itd. Zelo pomembno je delo zavoda pri izdelavi gospodarske karte Jugoslavije, ki bo predstavljala teren (zankrat samo intenzivnejša področja) v vodoravnem in navpičnem pogledu z vsemi objekti in kulturami.

Kljub temu, da je geodetski zavod že 1. oktobra presegel letni operativni plan po norma-urah, kar je šteti na račun manjših izvenplanskih del, pa nikakor ne more zadovoljiti vseh potreb. Naročil je preveč, naloge so ogromne, ljudi pa premalo, čeprav je letos za 300% več osebja, kot ob ustanovitvi podjetja.

Tudi v naši borbi za varčevanje deviz sodeluje zavod. Ko so se naloge podjetja vse bolj večale, je podjetje ustanovilo lastno preciznomehanično delavnico, v kateri izdelujejo geodetski instrumentarij kot manjše koordinatografe, polarne transporterje, nanašalne trikotnike, oedometre za geometriko in drugo. Same izdelke, ki smo jih poprej uvažali. Zavod gradi letos tehnično pisarno v lastni režiiji, za katero so uslužbenci zavoda pri-sevali že 10.000 prostovoljnih delovnih ur. Tudi svoj lastni fotolaboratorij ima podjetje; v njem povečuje in pomanjšuje načrte. Vsi aparati fotolaboratorija razen optike so bili izdelani v Sloveniji. — Š.

KAKO ŽIROVSKI ČEVLJARJI GOSPODARIJO S SVOJIM PODJETJEM

Čeprav Tovarno športnih čevljev upravlja sedaj delovni kolektiv v Žireh, na zunaj ni opaziti spremembe. Slej kot prej zatuli sirena v mračno jutranje sivno trdovratne poznojesenske noči; stroji brnijo in se razlega iz delavnice živahno udarjanje kladiv od 6. do 14. ure.

V zavesti samega delovnega kolektiva pa se vrši sprememba, sicer počasni, skoraj neopazno, vrši se pa vendarle. Res je, da delavstvo v splošnem ni bilo dovolj ideološko pripravljeno in ni moglo že ob samem prevzemu tovarne pravilno do-umeti pomena tega dejanja. Ko pa sta se delavski svet in upravni odbor lotila odgovornega dela, so se člani začeli za-vedati pomena tega revolucionarnega ukrepa naše ljudske oblasti, s tem pa tudi dolžnosti za izvrševanje nalog.

Člani delavskega sveta in upravnega odbora se vztrajno seznanjajo s problemi, ki dnevno vznikajo pri izvajanju planov v podjetju. Tako se usposablja za vedno boljše razumevanje nalog, ki jih na-rekujejo potrebe za uspeh podjetja. Lotili so se ukrepov za dvig storilnosti in reševanju vprašanj delovne discipline. V zadnjih dveh mesecih so se začeli ne-opravičeni izostanki zopet množiti. Bili so primeri večdnevni izostankov ene in iste osebe, brez vsakršnega opravičila, ali pa je tak izostanek kvečjemu sporočil, da ga ne bo na delo, češ da ima tak in tak opravil doma. Očitno so taki grešniki mislili, da se bo sedaj, ko je začel vsrti svojo funkcijo upravni odbor kot organ delavskega sveta, gledalo na take zadeve nekako drugače. Toda so se temeljito zmotili. Ker vsi opomini in pre-pričevanja niso zalegli, je upravni odbor proti nepopoljšljivim rušilec delovne discipline uporabil skrajni ukrep — od-pust iz službe. Da je bil ukrep umesten in učinkovit, je videti iz tega, da v tem mesecu ni bilo še nobenega neopraviče-nega izostanka. Odobravanje sklepa upr.

odbora, da bo odslej v vseh takih prime-rnih postopal dosledno, s strani delavstva, pa tudi dokazuje, da se je delovni ko-lektiv začel dobro zavedati škode, ki jo taki elementi prizadevajo skupnosti.

V žirovski tovarni je v polnem raz-mahu tekmovaljeva štirih najboljših brigad v počastitev dneva nove Jugoslavije, s štirimi najboljšimi brigadami iz tovarn »Triglav« v Trzinu. Tovarne obutve v Kranju, Industrije obutve v Ljubljani, za naslov najboljših delovnih brigad v čev-ljarski industriji naše republike, obenem pa tudi za naslov štirih najboljših delav-cov čevljarske stroke v republiškem me-rilu. Ves kolektiv, ki je vključen v 30. delovnih brigadah osnovne proizvodnje, tekmuje na čast 10 letnice ustanovitve OF.

V tovarni se je sestavila tudi brigada prostovoljcev, ki prisikotji na pomoč, kjer koli se zaradi pomanjkanja delovne sile pojavijo v podjetju grla.

Upravni odbor je na svojih sejah lahko z zadovoljstvom ugotovil, da je povpreč-na storilnost narasla za 3%, ugotovil pa je tudi možnost še večje povprečne storilnosti z ugotovitvijo delovne discipline in z mobilizacijo skritih rezerv. Pri tem stremeljenju pa se prav nič ne popušta v zahtevah predpisane kvalitete, ki se kljub dviganju storilnosti in pomanjkanju kva-lificirane delovne sile ni poslabšala, pač pa so se pri nekaterih izdelkih celo dvignila.

PRIŠLA JE NEKAJ MINUT PREPOZNO...

Zdravnik rajonske ambulante Mo-ste me je poslal na pregled k zdrav-niku specialistu v ambulanto soc. za-varovanja v bivši Slajmerjev dom.

Stopim v nabito čakalnico, val nez-nosnega zraka mi bušne v nos. Bilo je 11 dopoldne. Do pol 12. ure je pregledoval drug specialist, od pol 12. ure dalje pa tisti, za katerega sem imela tudi jaz štampiljko na bolniš-škem listu. Opazila sem izmučeno ženo s tremi otroki od 2 do 5 let. Kadar je prišla zdravnikova administratorka in zaklicalca naslednje ime, se je vselej dvignila uboga žena in prosila, naj jo sprejme, češ da je že na vrsti. Nič, nič, in zopet nič...

Zdravnik je s sprejemanjem za-ključil, kazalec se je pomaknil na pol 12. uro. Prišla je zopet administratorka in pobrala listke z nakazilom za prihodnjega zdravnika.

»Matere z otroki in pacienti izven Ljubljane imajo prednost.« Ženi se je obraz razjasnil. Plaho ji je izročila svoj listek in sedla na svoj prostor.

Takoj po prvem pregledu ji ga je administratorka prinesla nazaj. Osor-no se je obrnila k ženi: »Vi imate na-kazilo za zdravnika, ki je do zdaj sprejemal, ta vas ne more vzeti pri-dite jutri.«

Obupana je žena zaprosila: »Po-glejte, tri otroke imam, še dva doma. Te morem peljati nazaj v jasli, jaz moram v tovarno, kjer so me pustili od dela, da peljem otroke na pregled. Za vse sem sama, nimam več moža, prosim usmilit se me, saj vam že ves čas kažem listek!«

Naša domača in umetna obrt si je utrla pot na svetovna tržišča

Naša domača in umetna obrt se je razvila in dobila svoj pravi smisel šele po osvoboditvi, posebno pa še potem, ko se je ustanovil Državni prodajni za-ood za domačo umetno obrt. Proa na-loga »Doma« je bila organizacijsko za-jeji predosem hišno obrt (čipke, suho robo in lončarijo), pospešiti proizvo-dnjo izdelkov umetne obrti in pa vzgojo kadrov za risanje izvornih osnutkov.

Ker imajo čipke pri nas največjo tradicijo, je »Doma« usmeril svojo de-jačnost najprej na izdelavo čipk, pri čemer je imel, prav zaradi stare tra-dicije čipk, največ uspeha.

V stari Jugoslaviji se je sicer čip-karstvo tehnično zelo razvijalo, vendar pa tedanja družba ni imela razumeva-nja za vzgojo risarskega kadra. Zaradi tega so bile po osvoboditvi velike te-žave pri risanju osnutkov, pri snovanju novih vzorcev na podlagi naše narodne ornamentike. Saj je bilo pri mnogo-številnih izdelovalkah čipk le nekaj risarjev. Ker je po vojni kakovost čipk nekoliko padla, je »Doma« organiziral strokovne čipkarske tečaje, kjer se vzgaja nov strokovni kader, ki pred-stavlja zdravo osnovo za nadaljnji raz-voj novega načrtnega dela.

Začetki čipkarstva v Sloveniji se-gajo v 16. stoletje. Nastalo je v kočah idrijskih rudarjev katerih žene so s spretnimi rokami ustvarjale drobne mojstrovine, ki so kmalu zaslovene po vsem svetu. Pozneje se je čipkarstvo gojilo v šolah, se razvijalo proti Tol-minu, prešlo v Bohinjski kot, odhod v Poljansko in Selško dolino in prodrlo vse do ljubljanske okolice.

Ker so bile idrijske čipke v glavnem vezane na italijanski trg in so se vzorci izdelovali v italijanskih delavnicah, so bili enolični, snovani po italijanskih mo-tivih. Da bi dobila idrijska čipka spet svojo izvornost in pestrost, je bila na-loga »Doma«, da postopoma odstrani že skoraj ustaljeno tujo tradicijo. Tako upletajo idrijske čipkarice v svoje umet-ne spet motive starih narodnih obi-čajev.

V Prekmurju, na Štajerskem in na Dolenjskem je močno razvito lončar-stvo, katerega je podjetje »Doma« le delno organizacijsko zajelo. Ker je bilo po vojni veliko popraševanje po lončarskih izdelkih, je to škodljivo vplivalo na izvornost oblik in na okrasitve po stari motiviki. Zaradi velikega po-

S pravilno organizacijo se bo ta panoga domače obrti močno razvila, še posebno zato, ker je na razpolago dovolj strokovnih moči. Ker so bili nasadi orb med vojno uničeni, je proizvodnja ple-tarskih izdelkov močno nazadovala, na-ši pletarji pa so sprejemali naročila iz inozemstva, od koder so v zameno do-bivali surovine.

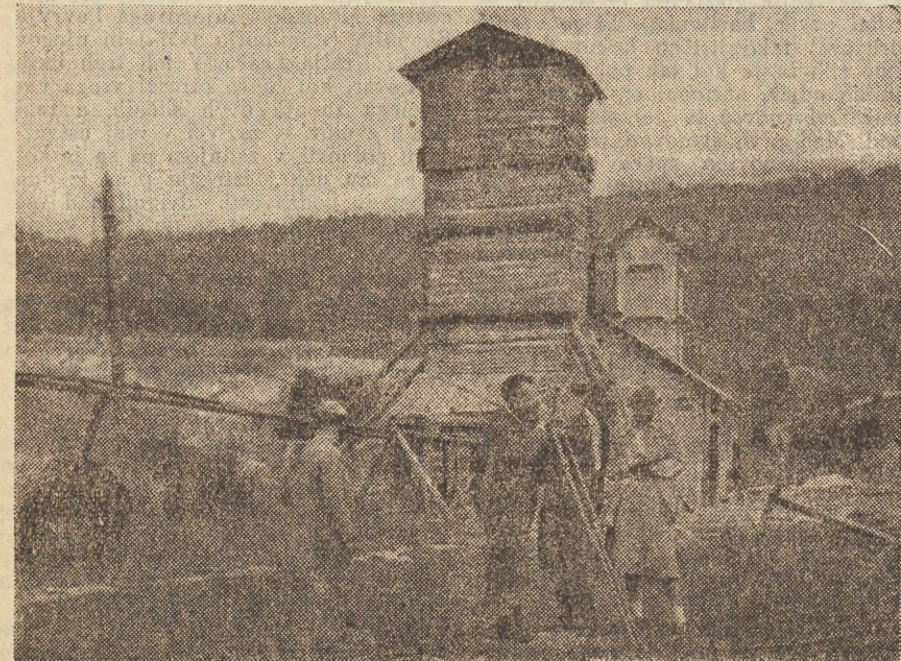
Vsa leta svojega obstoja je »Doma« pospeševal dejavnost umetne obrti. Pri tem je imel velike težave predosem z nabavo kakovostnega materiala. Pod-jetje je zajelo umetno kovaštvo v Kro-pi, gorjuške piparje in pasarstvo. Ker so kakovostna naročila izdelkov umetne obrti preobremenjevala delavce, je pod-jetje »Doma« odprlo lastno mizarstvo delavnico, v kateri izdelujejo predmete za trgovine »Doma«. Prootni namen »Doma« je bil, da bi se v lastni de-lavnici izdelovali le prototipi in vzorci za kasnejšo množično izdelavo, vendar se je za zamisel le delno uresničila, ker je potreba po prodajnem blagu zelo velika.

Naša suha roba je znana po vsem svetu. Ker se je pa izkazalo, da kako-vošt, razen zobotrebcev, škafov in ob-dov za sita ne odgovarja več zahte-vam inozemskih tržišč, stoji »Doma« pred novo nalogo da preusmeri ročno izdelavo suhe robe v strojno. Proti strojni izdelki ne bodo še dosegli kakovosti inozemskih izdelkov, ker zahteva ob-delava lesa precejšnje spretnosti in spo-sobnosti od vsakega delavca.

Poleg omenjenih izdelkov domače obrti je pri nas razvito, posebno v Beli krajini tkanje domačega platna. Razni predmeti, kot torbice, albumi, oprema za knjige in tapetiranje pohištva, so izdelani iz močnega belokranjskega platna. Zavod se trudi, da bi dosegel v Beli krajini tkanje vzorčastega plat-na, ki bi prav gotovo prodajal tudi na inozemski trg. Če bi se izboljšalo belo-kranjsko ocaarstvo, bi bilo za tkanje platna dovolj surovini, delovno ljudstvo Bele krajine bi pa imelo lep zaslužek zlasti v zimskih mesecih.

Bele vezanine in vezanine s križnim obodom se izdelujejo večinoma v mestih. Načrtovalni oddelek »Doma« od-daja to delo izdelovalkam na domove, po točno določenih vzorcih.

Izdelki naše domače in umetne obrti razstavlja podjetje »Doma« na domačih in inozemskih razstavah ter vselejmihi,

Geodeti pri delu na terenu

številke. Od teh moraš vzeti vedno »ta pravo!« Nasmejni geodet Srečko Bernik vedno upošteva to svojo priljubljeno iz-javo. Vedno jemlje »ta pravo« številke, zato pa pri njem nikoli ni »praskanja« po glavi in mučnega zardevanja zaradi ironičnega smehljaja pri geodetskega poloma. »Viš ga, zlodja, zmotil sem se! Pa bi bila ta tudi lepa, če bi se Bernik zmotil pri »izkoličenjih« za dovodni rov hidroelektrarne v Mostah! Naj bi bila smer proboja na teodolitu zgrešena »sa-mo« za kak »milimetrček«, in že bi lahko nastala večmilijunska škoda, saj so isto-časno z odkopom rova tudi betonirali.

Pa postavimo, da sta se zaradi jeze nad vremenom, raje nad vremensko na-povedjo, zmotila za kak meter triangula-tor Geodetskega zavoda Troha in njegov figurant Vinkler Pavel Postavimo, da je Troha prejšnji večer, kot to vedno dela, sedel pri radiu in kljub skepsi, ki mu jo narekujejo »mokra« izkušnje, le verjel vremenski napovedi o sončnem vremenu ter že ob treh zjutraj pohitel z Vinkler-jem in sodelavci v planine na merjenje in opazovanja. Pa recimo še, da je bila ta dan, kot že tolikokrat, nedelja, ko oetali državljani počivajo, Troha, Vinkler in tovariši pa so vsi to nedeljo morali zaradi deža zehajo prečepeti v kaki planšariji. Z merjenji in opazovanji pa so mogli pričeti šele v ponedeljek. Bi bilo potem kaj čudnega, če bi se Troha s so-delavci zmotil? No, čudnega res nič, samo iz metra bi nastali kilometri, ki bi Troho za precej časa epeljali, da bi opazoval, meril in gradil svoje vse manjše trikotni-ke v zgrešeni smeri. —

Geodetski zavod LRS v Ljubljani je bil kot operativno podjetje ustanovljen šele 1. junija leta 1947. V nekdanji Jugos-laviji so se geodeti večinoma ukvarjali z meritvami v fiskalne namene, za ka-tastre in zemljiške knjige, nova družbena ureditev pa od njih zahteva veliko več. Opravljati morajo vsa tehnična dela za potrebe vseh gospodarskih panog, v prvi vrsti pa elektro-gospodarstva, rudarstva in komunale dejavnosti.

Do danes so izvršili geodeti in usluž-benci Geodetskega zavoda tudi triangulacije nižjih redov, ki so že podlaga go-spodarski karti, na intenzivnejših področ-jih kot rudniki Mežica, Zagorje, Hrastnik, Senovo, Idrija in Velenje ter na meliora-cijskih področjih Ptujkega polja, Ljub-ljanskega barja in Planine pri Raketu. Če računamo, da celo triangulacije višjih redov za Slovenijo, to je najbolj grobe triangulacije, ki razdelijo ozemlje na tri-kotnike s stranicami več kilometrov, v stari Jugoslaviji niso bile izvršene, potem šele znamo ta uspeh naših geodetov pra-vilno ceniti. Niti v rajni Avetro-Ogriški, niti v bivši Jugoslaviji ni bila izdelana nivelmanska mreža, šele Geodetski zavod je izvedel precizne nivelmane intenziv-njših področij, tako recimo nivelmane za energetske izkoriščanje profilov Save,

Pogled v oddelek za izdelovanje čevljev

Idrijska čipka — važno izvozno blago

po pletarskih iz-delkih v inozemstvu, posebno v Ame-riki je pokazalo potrebo, da se pospeši gojenje divje vrbe, ki v velikih količi-nah raste ob naših rekah in potokih.

kjer okusno in pestro izdelani izdelki dostojno predstavljajo vrednost in vi-soko kakovost naše domače in umetne obrti, ki si v vse večji meri utira pot na inozemska tržišča.

prav kratkem času in ga gotovo uspeš-neje nadaljevala. Gotovo ni njena krivda, da nima »komolcev« in ni po-učena o vseh predpisih, ki nas pre-plavljajo. S. I.

Naročite se na »Sindikate«

1. januarja 1951 bo prenehal izhajati »Rad«, ki je bil doslej glasilo Centralnega odbora Zveze sindikatov Jugoslavije. Namesto njega bodo zato »Sindikati« pri-nasali in obravnavali vsa važna vprašanja s področja sindikalne dejavnosti, zato bodo nepogreš-ljivo pripomoček nele sindikalnim forumom, ampak tudi posamez-nim funkcionarjem pri njiho-vem delu.

Vse sindikalne forume in funk-cionarje vabimo, da se še v tem mesecu naroče na »Sindikate« za prihodnje leto in da pri sestav-ljanju proračunov sindikalnih fo-rumov upoštevajo tudi naročni-no za to glasilo.

»Sindikati«, glasilo Centralne-nega odbora ZSJ bodo izhajali osak drugi mesec v srbohrvaščini in bodo tiskani v latinici. Letna naročnina znaša 90 dinarjev. Na-ročajo se na naslov: Administra-cija »Sindikati«, Beograd, Staljin-gradska 21.

Urejuje uredniški odbor. — Glavni urednik Tone Sellškar. — Uredništvo telefon 45-38 in uprava telefon 49-70, Masarykova 14. II. v Ljubljani. — Izhaja vsak petek. — Mesecna naročnina dn 15.—, četrtletna dn 45.—, polletna dn 90.—, celoletna dn 180.—. Štev. ček. položnice 681-9821-4. — Tiska ti-skarna »Ljudske pravice« v Ljubljani.